

سرشناسه: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -
عنوان و نام پدیدآور: مهندسی فرهنگی در کلام امام خامنه‌ای (مدظله العالی) / تهیه کننده
مؤسسه فرهنگی سراج اندیشه اسلامی؛ تدوین ناصر پروجردی.

مشخصات نشر: قم: تسنیم اندیشه، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۱۰۷ ص.

شابک: ۴۲۰۰۰ ریال، ۶-۱۹-۸۸۴۹-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ --- نظریه درباره فرهنگ

موضوع: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ --- پیام‌ها و سخنرانی‌ها

موضوع: فرهنگ

موضوع: مدیریت فرهنگی -- ایران

موضوع: سیاست فرهنگی -- ایران

شناسه افزودن: پروجردی، ناصر، ۱۳۵۷ -، گردآورنده

شناسه افزودن: مؤسسه فرهنگی سراج اندیشه اسلامی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ م ۳۶ ف / ۱۶۹۲ DSR

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۴

شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۶۷۱۵۰

مؤسسه فرهنگی
سراج اندیشه اسلامی

مهندسی فرهنگی

در کلام امام خامنه‌ای

تهیه کننده: مؤسسه فرهنگی سراج اندیشه اسلامی

ناشر: انتشارات تسنیم اندیشه

تدوین: ناصر پروجردی

طرح جلد: حسین ونکی فراهانی

تایپ و صفحه‌آرایی: محمد صادقی

نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۵۰۰ جلد

شابک: ۶-۱۹-۸۸۴۹-۹۶۴-۹۷۸

قیمت: ۴۲۰۰ تومان

تمامی حقوق برای مؤسسه فرهنگی سراج اندیشه اسلامی محفوظ است.

این کتاب دارای مجوز انتشار به شماره ۵۸۲۷/۵۰/۲۰ در تاریخ ۱۳۹۲/۰۹/۲۴ از

مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی می باشد.

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۱
فصل اول: مفاهیم و کلیات.....	۱۵
۱. مفهوم فرهنگ.....	۱۵
۲. مفهوم مهندسی فرهنگ.....	۱۸
۳. مفهوم مهندسی فرهنگی.....	۱۹
۱/۳. ضرورت و اهداف طرح بحث مهندسی فرهنگ و مهندسی فرهنگی.....	۲۰
فصل دوم: ارکان فرهنگ (مظاهر فرهنگی شامل: «خط، زبان و...»)	۲۳
۱. خط و زبان.....	۲۳
۱/۱. ضرورت توجه به زبان و خط ملی.....	۲۳
۲/۱. زبان، اصلی ترین عامل انتقال فرهنگ یک ملت است.....	۲۴
۳/۱. لزوم هوشیاری نسبت به توطئه دشمنان در محو و تغییر مظاهر ملی.....	۲۴
۴/۱. ما باید به زبان و فرهنگ ملی خود افتخار کنیم.....	۲۵
ضرورت توجه به طراحی لباس ملی.....	۲۷
۲. عقاید.....	۲۷

- ۱/۲. منشا همه عقاید، فرهنگ ناب اسلامی است ۲۷
- ۲/۲. تأثیر عقاید مردم در تحقق انقلاب ۲۸
- ۳/۲. مجاهدت ملت ایران در راه اصول و عقاید ۲۸
- ۴/۲. عقاید اسلامی و شیعی از مستحکم ترین عقاید ۲۹
- ۵/۲. انسان و توحید ۲۹
- ۶/۲. انسان و عبودیت خدا ۳۰
- ۷/۲. رسالت انقلاب اسلامی بارور کردن ایمان مردم است ۳۱
- ۸/۲. ضرورت اهمیت و ترویج عقاید اسلامی ۳۱
- ۹/۲. غدیر پایه عقاید شیعه است ۳۲
- ۱۰/۲. ضرورت داشتن استقلال در روش عقاید ۳۳
- ۱۱/۲. اساس تصمیم گیری ها در انقلاب اسلامی اصول عقاید و باورهاست ۳۴
- ۱۲/۲. ضرورت ترویج و تبیین عقاید برای مردم توسط روحانیان ۳۴
- ۱۳/۲. ضرورت احترام به عقاید دیگران ۳۵
۳. آداب اجتماعی ۳۵
- ۱/۳. اسلام جهت دهنده اصلی به همه آداب اجتماعی است ۳۵
- ۲/۳. نقش رژیم پهلوی در ایجاد تمایلات زندگی غربی ۳۶
- ۳/۳. ضرورت توجه به انضباط اجتماعی و وجدان کاری ۳۷
- ۴/۳. آداب اجتماعی در حج ۳۸
- ۵/۳. ملاک پیشرفت کشور آداب و فرهنگ بومی است ۳۹
- ۶/۳. تحقیر و نفی آداب و رسوم ملتها توسط زورگویان عالم ۳۹
- ۷/۳. نقش رسانه ها در ایجاد فرهنگ و آداب مضر برای جامعه ۴۰
- ۸/۳. تبادل فرهنگی لازمه تعامل ملت ها با یکدیگر است ۴۱
۴. موارث ملی ۴۲
- ۱/۴. ضرورت استحکام موارث فرهنگی و دینی ۴۲

فهرست مطالب ■ ۷

۴۴.....	۵. خصلت‌های بومی و قومی.....
۴۴.....	۱/۵. تنوع اقوام یک فرصت است.....
۴۴.....	۲/۵. ضرورت توجه به ارزش‌های بومی.....
۴۵.....	۳/۵. نگاه نظام جمهوری اسلامی به اقوام کشور.....
۴۵.....	۴/۵. ضرورت ایجاد رقابت سالم میان اقوام برای ایجاد پیشرفت و تعالی در کشور.....
۴۶.....	۵/۵. سیاست‌های رژیم پهلوی منشا اختلافات قومی در کشور بود.....
۴۷.....	۶/۵. خصلت‌های قومی نباید به وحدت اسلامی خدشه وارد کند.....
۴۷.....	۷/۵. تلاش دشمن برای سوء استفاده از خصلت‌های قومی.....
۴۸.....	۸/۵. همه اقوام ایرانی به کشور و نظام علاقه مندند.....
۴۹.....	۹/۵. ضرورت توجه مسئولان به سیاست تمرکززدایی و توجه به اقوام مختلف کشور.....
۴۹.....	۱۰/۵. ملت ایران دارای سنت‌های اصیل بومی و ملی است.....
۵۰.....	۱۱/۵. ضرورت تکیه بر خصلت‌های بومی.....
۵۰.....	۱۲/۵. ضرورت رعایت شاخص‌های بومی در شهرسازی.....
۵۱.....	۱۳/۵. ضرورت توجه به معماری بومی.....
۵۱.....	۱۴/۵. ضرورت تکیه بر خصلت‌های بومی برای اداره کشور.....
۵۳.....	فصل سوم: انواع فرهنگ
۵۳.....	۱. فرهنگ ملی.....
۵۳.....	۱/۱. اسلام رکن اصلی فرهنگ ملی.....
۵۴.....	۲/۱. فرهنگ ملی همان فرهنگ خودی است.....
۵۴.....	۳/۱. خطر نادیده گرفتن فرهنگ ملی.....
۵۵.....	۴/۱. اتکا به فرهنگ ملی رمز پیشرفت.....
۵۵.....	۵/۱. نقش علم و ایمان در تقویت فرهنگ ملی.....
۵۶.....	۶/۱. نقش فرهنگ ملی در مقابله با استعمار.....
۵۶.....	۷/۱. انجام فعالیت‌های گروهی مصداق از فرهنگ ملی.....
۵۷.....	۸/۱. دفاع مقدس، جهاد ملی و دینی.....

- ۹/۱. پرهیز از اسراف نمونه‌ای از فرهنگ ملی ۵۸
- ۱۰/۱. لزوم ترجیح منافع ملی بر منافع شخصی ۵۹
- ۱۱/۱. ضرورت زنده نگه داشتن آرمانهای ملی ۶۰
- ۱۲/۱. هویت ملی شامل چه چیزهایی است؟ ۶۰
- ۱۳/۱. ضرورت دفاع از منافع ملی در مقابل دشمن ۶۰
- ۱۴/۱. بی‌اعتنایی به آداب و فرهنگ ملی پشت کردن به دین است ۶۱
۲. فرهنگ عمومی ۶۲
- ۱/۲. فرهنگ عمومی شامل چیست؟ ۶۲
- ۲/۲. ضرورت توجه به فرهنگ عمومی ۶۵
- ۳/۲. وجود زمینه مناسب کاری برای ارتقاء فرهنگ عمومی ۶۶
- ۴/۲. فرهنگ عمومی زمینه ساز ارتقا کار و کشور ۶۷
- ۵/۲. مصادیق فرهنگ عمومی: ۶۷
- ۱/۵/۲. وجدان کاری ۶۷
- ۲/۵/۲. انضباط اجتماعی ۶۸
- ۳/۵/۲. اعتماد به نفس ملی ۶۸
- ضرورت ایجاد اعتماد به نفس ملی ۶۹
- ۴/۵/۲. دوری از اشرافیگری ۷۰
- ۵/۵/۲. تقویت چهره دینی ۷۱
- ۶/۵/۲. مطالبه عدالت ۷۱
- ۷/۵/۲. تقویت باورها ۷۱
- ۸/۵/۲. توجه به لباس ۷۳
- ۹/۵/۲. عزت ملی ۷۳
- ۱۰/۵/۲. رعایت ساده زیستی در ازدواج ۷۵
- ۱۱/۵/۲. وحدت ملی ۷۵

۷۷	ضرورت مدیریت فرهنگ عمومی
۷۷	۳. فرهنگ تخصصی شامل: (اسلامی شدن علوم، جنبش نرم‌افزاری و...)
۷۷	۱/۳. معنای تولید علم
۷۸	۲/۳. عرصه‌های تولید علم
۷۸	۱. دانشگاه
۷۸	۲. حوزه
۷۹	۳/۳. ضرورت پیگیری تولید علم توسط جوانان
۸۰	۴/۳. نقش مهم دستگاه‌های دولتی در پیگیری تولید علم
۸۰	۵/۳. نهضت نرم‌افزار، یعنی چه؟
۸۵	۶/۳. ضرورت مدیریت علم
۸۶	۷/۳. پیشرفت علمی لازمه تولید علم
۸۶	۸/۳. تولید علم باید به یک مطالبه عمومی تبدیل شود
۸۷	۹/۳. به مسئله تولید علم باید توجه جدی تر شود
۸۸	۱۰/۳. ضرورت ایجاد جهش در تولید علم
۸۸	۱۱/۳. کرسی‌های آزاداندیشی
۸۹	۱۲/۳. ضرورت توجه به روشنفکری حقیقی و پرهیز از تحجر
۹۰	۱۳/۳. ضرورت شناخت مسائل انقلاب اسلامی
۹۱	۴. فرهنگ سازمانی شامل: (فرهنگ ادارات، فرهنگ نهادهای دولتی، فرهنگ نهادهای غیردولتی و...)
۹۱	۱/۴. وجود بیماری فرهنگی در ادارات
۹۱	۲/۴. ضرورت همکاری مردم با نیروهای امنیتی
۹۲	۳/۴. ضرورت ترویج روحیه بسیجی در ادارات
۹۳	۴/۴. ضرورت ترویج فرهنگ خدمت رسانی به مردم
۹۴	۵/۴. ضرورت پاسخگویی به نیازهای مردم در ادارات دولتی
۹۴	۶/۴. ضرورت همکاری مسوولان و ملت در رفع مشکلات کشور
۹۵	۷/۴. ضرورت مسوولیت‌پذیری در نهادهای دولتی

فصل چهارم: نقش شورای عالی انقلاب فرهنگی در مهندسی فرهنگی کشور..... ۹۷

۱. رسالت شورا..... ۹۷

علت حضور مسئولان بلندپایه در شورای عالی انقلاب فرهنگی..... ۹۹

۲. ساختار شورا..... ۱۰۰

۱/۲. اهمیت جایگاه ساختاری شورا در مقوله فرهنگ..... ۱۰۰

۲/۲. تأثیر شورا بر پیشرفت فرهنگی کشور..... ۱۰۱

۳/۲. عنصر اصلی ساختار نظام فرهنگی است..... ۱۰۲

۳. شیوه مدیریت شورا..... ۱۰۲

۱/۳. ضرورت مدیریت تحول فرهنگی در کشور..... ۱۰۲

۲/۳. ضرورت لازم اجرا بودن مصوبات شورا..... ۱۰۳

۳/۳. ضرورت تسریع در پیشرفت کارها..... ۱۰۳

۴/۳. مسئولیت شورا در برابر تبیین فرهنگ: شناسایی در جامعه..... ۱۰۴

۵/۳. ضرورت توجه به شوراهای اقماری..... ۱۰۵

۶/۳. جایگاه شورای عالی انقلاب فرهنگی در مهندسی فرهنگی کشور..... ۱۰۶

۷/۳. رسالت شورا در مورد پیوست فرهنگی..... ۱۰۷

۴. آسیب شناسی شورا..... ۱۰۸

پرهیز از ایجاد نهادهای موازی..... ۱۰۸

مقدمه

امروز به برکت انقلاب اسلامی، پس محوری در مقابل دنیا محوری قد علم کرده است، و براساس این نگرش، مهندسی تمدن اسلامی و اسلامی سازی سازه های این تمدن در حال تحقق است. اما دشمنان هنوز امید آن را دارند که با محور فرهنگ دنیا مداری در تنظیم مهندسی جامعه اسلامی (با محور قرار دادن مدل های لیبرالیستی در تنظیم مسائل جامعه که در آنها اقتصاد محور است) آرمانهای سیاسی و ارزش های فرهنگی جامعه را به میزان تأثیر آنها در تقویت بنیه اقتصادی ارزشمند جلوه دهند. طبیعتاً هر چند که این آرمانها و بالطبع سیاست های اعلام شده از سوی مقام معظم رهبری یا مراکز سیاست گذاری همچون شورای عالی انقلاب فرهنگی براساس برتری سیاسی کلمه توحید در صیانت آن در عالم و افزایش قدرت اسلام تنظیم شده باشد اما مهندسی یا مدل هایی که در عمل تنظیم امور جامعه و یا تنظیم سیاست گذاری های کلان را بر عهده دارند براساس برتری قدرت مادی جامعه تنظیم گردد، آنچه در عمل تحقق خواهد یافت متأثر از فرهنگ حاکم بر مهندسی کلان موضوعات است نه سیاست های ابلاغ شده.

در چنین شرایطی اگر تعاریف جدیدی براساس مهندسی مطلوب خود نداشته باشیم،

در عمل، فرهنگ حاکم بر مدل‌های رایج جهانی، تعاریف خود را بر سیاست‌گذاری‌های ما حاکم خواهد نمود. این امر از طریق بها دادن به موضوعات مختلف و تعاریف آنها براساس آن مدل‌های رایج محقق می‌گردد. در این حالت سیاست‌گذاری‌های انجام شده توسط مراجع سیاست‌گذار حکمت‌آمیز جلوه خواهد کرد، نه رهنمودهای هدایت‌گری که باعث اقتدار اسلامی و ملی در عینیت بوده و ضامن عزت امت انقلابی است. لذا از مهم‌ترین امور جامعه ما اگر نگوئیم محوری‌ترین آنها، نهادینه شدن سیاست‌گذاری‌ها و در رأس آن سیاست‌های بلاغی توسط رهبر معظم انقلاب است. روشن است که از عوامل مهم تأثیرگذار در نهادینه شدن اجرای سیاست‌های رهبری ایشان، و مهندسی دقیق جامعه یا هماهنگ‌سازی نظام موضوعات سیاست‌های کلان جامعه با جهت‌گیری رهنمودهای رهبری است. به عبارت دیگر مهندسی جامعه با خصوصیات یاد شده نمی‌تواند ذوقی و غیر قاعده‌مند انجام گردد، بلکه نیازمند قواعد بوده و ر قاعده‌مند شدن خود نیز محتاج روش است. «مهندسی فرهنگ و مهندسی فرهنگی جامعه» یکی از مهمترین و اساسی‌ترین موضوعات و مطالبات مقام معظم رهبری در این مقطع از حرکت تکاملی نظام اسلامی می‌باشد.

فرهنگی بودن این نظام الهی و لزوم هماهنگی تمامی ابعاد جامعه براساس فرهنگ ناب اسلامی ضرورت توجه به این مسئله را صدچندان می‌نماید. زیرا بدون مهندسی فرهنگ و مهندسی فرهنگی جامعه، امکان سیاست‌گذاری و بالطبع برنامه‌ریزی و اجرای دقیق، حاصل نخواهد شد و در عمل با تشتت فرهنگی روبرو خواهیم شد و در مقابل ناتوی فرهنگی دشمن، نقاط آسیب‌پذیری فراوانی پیدا خواهیم نمود. لذا برای مقابله با ناتوی فرهنگی و خارج شدن از موضوع منفعلانه و تبدیل به یک فرهنگ زنده و بالنده، لازم است با لحاظ دین محوری، مهندسی دقیق فرهنگ و سپس مهندسی فرهنگی جامعه صورت گیرد.

سرفصل‌های آن در جلسات هم‌فکری با حضور جمعی از فضلاء حوزه علمیه قم تهیه شده و توسط جناب آقای ناصر بروجرودی جمع‌آوری و تدوین گردیده است. در پایان لازم است از زحمات حجت الاسلام والمسلمین جمالی برای نظارت بر این مجموعه تشکر کنیم.

معاونت پژوهش

مؤسسه فرهنگی سراج اندیشه اسلامی

www.ketab.ir